

– закон оптимальної мотивації зобов'язує педагога поєднувати зміст цінностей культури з особистісним досвідом дитини (її внутрішні сенси, знання, уміння, навички) [2].

Продуктивність застосування законів антропологічного підходу забезпечує комплексна реалізація системи методологічних і практичних принципів, що є вихідними для визначення соціально-педагогічної позиції та змісту педагогічних технологій розвитку комунікативної культури:

- принцип рефлексивності;
- принцип цілісності людини як єдності суспільного та індивідуального;
- принцип суб'єктності;
- принцип діалогічності;
- принцип культуровідповідності;
- принцип педагогічної підтримки.

Висновки з проведеного дослідження. Здійснений нами аналіз теоретичних і практичних аспектів проблеми обґрунтування умов соціально-педагогічного супроводу розвитку комунікативної культури учнів молодших класів загальноосвітніх шкіл-інтернатів дав змогу виділити фактори, що визначають змістову характеристику освітнього впливу.

Сукупність законів і принципів антропологічного підходу визначає педагогічну

стратегію та шлях подальшого наукового пошуку.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Бех І.Д. Гуманістична педагогіка як нова інноваційна парадигма. Науковий вісник Миколаївського педагогічного університету. Вип. 4. Миколаїв: МДП, 2001. С. 22–28.
2. Бим-Бад Б.М. Педагогическая антропология: учебное пособие. М.: Изд-во УРАО, 1998. С. 576.
3. Газман О.С. Воспитание и педагогическая поддержка детей. Народное образование. 1998. № 8. С. 108–111.
4. Корніяка О.М. Психологія комунікативної культури особистості школяра: автореф. докт. дис. К.: Вид-во «Науковий світ», 2007. 40 с.
5. Крутій К.Л. Концептуальні засади психолого-педагогічного супроводу: принципи і техніки. Гуманізація навчально-виховного процесу: зб. наук. пр. Слов'янськ: СДПУ, 2010. Ч. 1. С. 55–65.
6. Кудрявцев В.Т. Развитие детства и развивающие образование: культурно-исторический поход. М., 1997.
7. Курінна С. М. Соціально-педагогічний супровід дитини-сироти у сучасному світі. Гуманізація навчально-виховного процесу. Слов'янськ: ДДПУ, 2015. 259.
8. Максименко С.Д. Адаптація дитини до школи. К., 2003. С. 525.

УДК 369:338

СОЦІАЛЬНИЙ ЗАХИСТ ЛЮДЕЙ ІЗ ПРОБЛЕМАМИ ЗОРУ

Залібовська-Ільніцька З.В., к. пед. н., доцент,
доцент кафедри соціальних технологій

Житомирський державний університет імені Івана Франка

У статті розкрито питання соціального захисту людей із проблемами зору. Значну увагу приділено законодавчій базі щодо соціального захисту відповідної категорії. Узагальнено види порушень зору (косорокість, амбліопія, короткозорість, далекозорість, астигматизм, слабозорість, сліпота). Висвітлено результати оцінки потреб незрячих дітей та молоді в місті Житомирі. Указано шляхи розв'язання відповідних питань на місцевому і державному рівнях.

Ключові слова: соціальний захист, соціальна допомога, людина з проблемами зору, незрячі, слабозорі.

В статье раскрыты вопросы социальной защиты людей с проблемами зрения. Значительное внимание уделено законодательной базе по социальной защите соответствующей категории. Проведен обзор видов нарушений зрения (косоглазие, амблиопия, близорукость, дальновзоркость, астигматизм, слабозоркость, слепота). Представлены результаты оценки потребностей незрячих детей и молодежи в городе Житомире. Указаны пути решения соответствующих вопросов на местном и государственном уровнях.

Ключевые слова: социальная защита, социальная помощь, человек с проблемами зрения, незрячие, слабовидящие.

Zalibovskaya-Ilnitskaya Z.V. SOCIAL PROTECTION OF THE PEOPLE WITH EYESIGHT PROBLEMS

The article deals with the issues of social protection of the people with eyesight problems. Considerable attention is paid to legal basis for social protection of the relevant category. The types of visual impairment (oblique, amblyopia, myopia, hyperopia, astigmatism, low vision, blindness) are generalized. The results of evaluation of the needs of blind children and the youth in Zhytomyr city are presented. The ways of solving relevant issues at the local and state levels are indicated.

Key words: *social protection, social assistance, person with eyesight problems, blind persons, persons with weak eyesight.*

Постановка проблеми. Питання соціального захисту людей із проблемами зору обговорюється фахівцями різних галузей постійно. Зазначимо, що глибоке порушення функцій зору в людини призводить до істотних змін в її житті. Зір стимулює рухи і керує ними та діями людини. Саме погіршення зору значно ускладнює взаємодію людини з оточуючим світом. Особистість із порушенням зору без належної допомоги може зневіритися в собі, у своїх можливостях, здібностях. Для успішного інтегрування в суспільство такої категорії населення необхідна соціальна допомога.

За статистичними даними у світі понад 130 млн слабозорих і близько 45 млн сліпих. Науковцями констатовано, що за останніх 20 років кількість незрячих людей збільшилася на 20 млн осіб, а до 2020 р. – збільшиться ще вдвічі. Орієнтовно слабозорих людей у Житомирі налічується 95 осіб, без урахування членів їхніх сімей [4].

Соціальний захист інвалідів, дітей-інвалідів регулюється Законами України «Про основи соціальної захищеності інвалідів в Україні», «Про охорону дитинства». Виділення інвалідів по зору в окрему групу, яка не може задовольнити свої потреби самостійно, є досить важливим. Така зосередженість спонукає до удосконалення чинного законодавства щодо соціального захисту людей із проблемами зору, передбачення економічної підтримки, закріплення пільг, компенсацій тощо.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Наукові розвідки щодо соціального захисту людей з проблемами зору висвітлені в працях Ю. Бистрова та І. Гнібіденко, які узагальнюють соціально-правовий захист дітей та молоді з особливими потребами в Україні, наголошують на створенні умов для такої категорії населення, які сприятимуть відновленню втраченого контакту з навколишнім світом [1; 4].

О. Пономаренко, А. Носов аналізують аспекти соціального захисту дітей-інвалідів, пропонують шляхи вдосконалення законодавства в цій сфері. Аналізуються деякі аспекти соціального захисту дітей-інвалідів і пропонуються шляхи вдосконалення законодавства в цій сфері [8].

Л. Вавіна, В. Ремажевська подають рекомендації батькам щодо створення нормальних умов для розвитку зорового сприйняття дітей, причини і наслідки порушення зору, надання допомоги в спеціалізованих дошкільних закладах [2].

С. Пасічніченко здійснює теоретичний аналіз соціального захисту людей похилого віку в Україні, пов'язує виникнення поняття з прийняттям у США закону про соціальний захист у 1935 році [7].

Постановка завдання. Мета статті – проаналізувати теоретичні основи соціального захисту людей із проблемами зору. Описати поняття «соціальний захист», «проблеми зору», узагальнити проблеми незрячих людей; указати шляхи розв'язання відповідних питань на місцевому і державному рівнях.

Виклад основного матеріалу дослідження. Представлене питання потребує з'ясування основних понять: «соціальний захист», «зір», «проблеми зору», «косоокість», «амбліопія», «короткозорість», «далекозорість», «астигматизм», «слабозорість», «сліпота».

Логіка дослідження вимагає розгляду поняття «соціальний захист». Великий тлумачний словник сучасної української мови визначає його таким чином: 1) сукупність заходів по соціальному захисту та підтримці населення, що приймається державою; 2) заступництво, охорона, підтримка; 3) місце, притулок, де можна захиститись, заховатись від кого-небудь; укриття; споруда, пристосування, що захищає від кого-небудь; житло. [3, с. 432].

Науковці узагальнюють поняття «соціальний захист» як сукупність державних заходів і видатків бюджету, пов'язаних з наданням фінансової допомоги окремим верствам населення, які через залежні від них причини не мають достатніх для самозабезпечення доходів. У широкому значенні соціальний захист становить зміст соціальної функції держави і є системою економічних, юридичних, організаційних заходів щодо забезпечення основних соціальних прав людини і громадянина в державі. У вузькому значенні соціальний захист – соціально-захисна діяльність держави щодо забезпечення населення

від негативних наслідків соціальних ризиків [8].

Соціального захисту потребують люди з вадами зору, інваліди по зору. Основними завданнями соціального захисту в Україні людей із проблемами зору є: забезпечення мінімального рівня заробітної плати, її індексації згідно з прожитковим мінімумом, встановленим Верховною Радою України; задоволення належного рівня охорони здоров'я та соціальних, інтелектуальних потреб задля всебічного розвитку особистості; захист купівельної спроможності малозабезпечених громадян; вирівнювання рівнів життя окремих категорій населення тощо [9].

Згідно із Законом України «Про основи соціальної захищеності осіб з інвалідністю в Україні» (2017 р.) їм гарантуються рівні з усіма іншими громадянами можливості для участі в економічній, політичній і соціальній сферах життя суспільства, створення необхідних умов, які дають можливість особам з інвалідністю ефективно реалізувати права та свободи людини і громадянина та вести повноцінний спосіб життя згідно з індивідуальними можливостями, здібностями й інтересами [10]. Стаття 4 цього Закону пояснює, що соціальний захист осіб з інвалідністю є складовою частиною діяльності держави щодо забезпечення прав і можливостей осіб з інвалідністю нарівні з іншими громадянами та полягає в наданні пенсії, державної допомоги, компенсаційних та інших виплат, пільг, соціальних послуг, здійсненні реабілітаційних заходів, встановленні опіки (піклування) або забезпеченні стороннього догляду [9].

Відповідно до Закону «Про державну соціальну допомогу інвалідам з дитинства та дітям-інвалідам» призначається: державна соціальна допомога інвалідам з дитинства та дітям-інвалідам; допомога на догляд; допомога на поховання [10].

Розміри державної соціальної допомоги та надбавки на догляд інвалідам з дитинства та дітям-інвалідам встановлюються у відсотках до прожиткового мінімуму для осіб, які втратили працездатність у залежності від категорії інвалідів. На інваліда з дитинства I групи виплачують 100% прожиткового мінімуму для осіб, які втратили працездатність [8]. Допомога на інваліда з дитинства II групи – 80% прожиткового мінімуму для осіб, які втратили працездатність. Одиноким інвалідам з дитинства II групи, які за висновком лікарсько-консультативної комісії потребують постійного стороннього догляду, встановлюється надбавка на догляд за ними в розмірі 15% прожиткового мінімуму для осіб, які втратили працездатність [5].

Опишемо хвороби зору, які можуть призвести до інвалідності (косоокість, амбліопія, короткозорість, далекозорість, астигматизм, слабозорість, сліпота та ін.). У Великому тлумачному словнику сучасної української мови поняття «косоокість» роз'яснюється як «вада зору – неоднакова спрямованість зіниць; зизоокість; періодичне або постійне відхилення зорової осі одного або обох очей від загальної точки фіксації, яке супроводжується порушенням бінокулярного зору і значним зниженням гостроти зору на оці, що косить» [3, с. 579].

Амбліопія описується як «неорганічна, постійна втрата зору, особливо що стосується зорового сприйняття простору; ослаблення зору, зумовлене функціональними розладами зорового аналізатора» [3, с. 25].

Короткозорість трактується як «аномалія рефракції кришталика ока, при якій паралельні промені, що потрапляють в око, після заломлення сходяться після заломлення не на сітківці, а попереду неї; дефект зору, коли людина чітко бачить лише близько розташовані предмети, результат підвищеної заломлювальної сили оптичних середовищ ока (кришталика, рогівки) або надто великої довжини осі (при нормальній заломлювальній силі) очного яблука. Короткозорість поділяється на вроджену та набуту. Набута – збільшення кривизни кришталика. Вроджена – зображення виникає не на сітківці, а перед нею» [3, с. 577].

Далекозорість розуміється як «вада зору, що перешкоджає чітко бачити на близькій відстані; виникає внаслідок послаблення оптичної системи ока і проявляється у вигляді нездатності сфокусувати зір на прилеглому об'єкті; промінь світла, який потрапляє після заломлення через лінзу ока (рогівку та кришталік) віртуально збирається за сітківкою, а на сітківці формується нечітке зображення» [3, с. 273].

Астигматизм – це вада оптичних лінз або ока, що призводить до нечіткості зображення, зумовлений несферичною формою рогівки або кришталика, за якого промені світла не фокусуються в одній точці [3, с. 43].

Слабозорість – двостороння невиліковна повна відсутність зору (0) або залишковий зір (гострота зору: світловідчуття 0,03–0,04 включно з корекцією на кращому оці, або звуження поля зору до 10° на кращому оці незалежно від гостроти зору). У таких випадках користуються терміном «тотальна сліпота». При збереженому світловідчутті на рівні відмінності світла і темряви або залишкового зору, що дозволяє порухувати пальці руки близько до обличчя, розрізняти контури, силуети і кольори предметів безпосередньо перед очима, говорить про

практичну сліпоту. Слабкобачення – гострота зору кращого ока з корекцією зору становить 0,05–0,04, що дозволяє бачити за сприятливих умов, коли до зору не ставиться високих вимог [3, с. 1341].

Сліпота – високий ступінь розладу відчуття кольорів з випадінням одного або двох компонентів сприйняття світла [3, с. 1344].

Отже, роз'яснення понять допоможе фахівцям соціальної сфери не тільки розуміти проблеми інвалідів по зору, а шукати правильні рішення для мінімізації складних ситуацій.

У Міжнародній класифікації хвороб групи інвалідності по зору визначають згідно зі ступенем порушення зору. До критеріїв включено оцінку функцій зору (поля та гостроти зору), аналіз зоровою працездатності, аналіз електрофізичних показників. Відповідно до статті 3 Закону України «Про основи соціальної захищеності осіб з інвалідністю в Україні» (2017 р.). інвалідність як міра втрати здоров'я визначається шляхом експертного обстеження в органах медико-соціальної експертизи центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері охорони здоров'я [5]. Визначено офіційно такі групи інвалідності по захворюванню очей: *1 група*, яка встановлюється в разі абсолютної або практичної сліпоти і під час зниження категорій життєдіяльності до третього ступеня; *2 група*, яка встановлюється в разі слабкобачення високого ступеня; *3 група* інвалідності, яка встановлюється в разі слабкобачення середнього ступеня і зниження гостроти зору від 0,1 до 0,3 [3, с. 1344]. Усі перераховані групи інвалідності по зору потребують соціального захисту.

Для оформлення відповідної групи інвалідності по зору клієнти соціального фахівця повинні знати таку послідовність: звернутися за місцем проживання до офтальмолога, який призначить обстеження і дасть висновок про те, чи підтверджується інвалідність; взяти в окуліста направлення на диспансеризацію; повторно відвідати лікаря для детального висновку про хворобу, головного лікаря, офтальмолога з бюро медико-соціальної експертизи, який винесе рішення про присвоєння групи інвалідності по захворюванню очей [5].

Хвороби зору вражають і дітей, і молодь, і дорослих. Кожна із цих категорій населення потребує соціального захисту для задоволення потреб (*біологічних*: фізичний розвиток, моторна активність, збереження здоров'я, здоровий спосіб життя; *соціальних*: сімейне благополуччя, любов батьків, спілкування, співпраця, дружба,

кохання, самоствердження (самовизначення, визнання іншими, незалежність, самореалізація); *психологічних*: інтелектуальний розвиток (здобуття нових знань), естетичний розвиток (естетичне споглядання і відтворення, естетична творчість), емоційно-ціннісний розвиток, самоусвідомлення (самопізнання, самоставлення, саморегулювання) [11].

Опишемо таких клієнтів фахівця соціальної сфери, як *діти з порушенням зору*.

Ми акцентуємо увагу на тому, що процес формування та розвитку особистості починається саме в сім'ї. У Великому тлумачному словнику за редакцією В. Бусла зазначається, що сім'я – це мікросоціум, в якому формуються моральні якості дитини, її відношення до людей, уявлення про характер міжособистісних взаємин [3, с. 1324].

Зазначимо: батьки повинні пам'ятати, що саме вони мають найбільший вплив на своїх дітей та усвідомити, що саме їхня позиція стосовно певних порушень органу зору вплине на подальше відношення дитини до себе та й до всього світу. Такі діти потребують більше уваги з боку батьків, педагогів, соціальних педагогів, ніж їх здорові однолітки.

Зауважимо, що систему соціального захисту для дітей з порушеннями зору формує сукупність таких напрямів, як соціальна реабілітація, соціальна діагностика, соціально-педагогічний супровід дитини, соціальний супровід родини, соціально-педагогічне консультування, соціальна профілактика тощо [1].

Необхідно пам'ятати, що діти з порушеннями зору дуже часто болісно реагують на свій дефект. Їм важко прийняти цей факт і наслідки, до яких він призводить. Тому свої проблеми та невдачі діти з порушеннями зору найчастіше пояснюють зоровим дефектом. Вони його сприймають як головну причину всіх негараздів, які трапляються в їхньому житті. Соціальний фахівець повинен допомогти дитині з порушеннями зору у виробленні правильної позиції та ставлення до тих порушень і відхилень, які вона має [11].

На нашу думку, саме за допомогою інструментарію соціальної допомоги (методів, форм і засобів) соціальний педагог зможе реалізувати головну мету – інтегрувати дитину в суспільство. Інструментарій спрямований на усунення вторинних відхилень у розвитку дітей з порушеннями зору (ними можуть бути недоліки пізнавальних процесів: мислення, пам'яті, уваги, уяви, відчуття, сприймання, мовлення тощо).

Важливим у роботі з дитиною з порушеннями зору є метод словесного супроводу.

Соціальному працівнику необхідно роз'яснити батькам, що сліпота – це не хвороба, а стан дитини [11]. Метод фізичного контакту допоможе дитині з порушеннями зору зрозуміти навколишній світ. Варто зазначити, що внаслідок значних порушень зору важливу роль для дитини у сприйнятті навколишнього світу відіграють тактильні відчуття. Метод звукових сигналів — це зміна дій дитини з порушеннями зору за допомогою звуку (наприклад, за допомогою використання різних звукових іграшок) [1].

До форм соціальної допомоги дитині з порушеннями зору в сім'ї ми відносимо індивідуальні (консультації, психотерапевтичні бесіди з батьками та дітьми), масові (благодійні акції, конкурси, сімейні свята та ін.), групові (семінари тощо), словесні (диспути, лекції та ін.), практичні (аукціони тощо), наочні (газети, плакати, показ відеофільмів) та ін.

Важливим засобом соціальної допомоги дитині з порушеннями зору в сім'ї, на нашу думку, є сучасні інформаційні технології, які сприяють кращій соціальній адаптації в суспільстві. За допомогою комп'ютерних програм, таких як «Контур», «Павучок», «Таблиця Шульте», «Павутинка» та інших, розвиваються різні якості дитини [6].

Отже, слід усвідомити, що дитина з порушеннями заслуговує на нормальне, повноцінне життя, як і всі інші. Саме тому висококваліфіковані фахівці повинні надавати соціальну допомогу дітям з порушеннями зору для того, щоб вони змогли почувати себе комфортно у своїй сім'ї, в середовищі однолітків та змогли повірити у свої власні можливості та здібності, змогли повірити в самих себе.

Молодь із проблемами зору – це та категорія отримувачів соціальних послуг, яка могла би бути соціально активною та працюючою за певних умов. До них можна віднести: облаштування сприятливого середовища для навчання у вищих навчальних закладах, незнання форм спілкування роботодавця з інвалідом, невпевненість у професійних можливостях осіб із глибокими порушеннями зору та ін.

Співпраця майбутніх фахівців соціальної сфери (студентів напряму підготовки 321 Соціальна робота Житомирського державного університету імені Івана Франка) із членами Всеукраїнської організації людей з інвалідністю по зору «Генерація успішної дії» (Житомирський осередок) допомогла отримати результати оцінки потреб незрячої молоді в місті Житомирі:

– Досліджено потреби сімей, в яких є особи з інвалідністю віком від 18 до 35 років (проблеми зору). З'ясовано: 50%

респондентів виділяють першочерговою «потребу в соціальному самовизначенні (свідоме знаходження особистістю власної, досить незалежної позиції в системі соціальних зв'язків у різних сферах життєдіяльності)», 23% опитуваних – «потребу в спілкуванні, співпраці», 10% – «потребу у визнанні іншими», 17% не визначились. Потреби – це умови, які забезпечують базову підтримку життєдіяльності організму людини. З віком потреби визначають поведінку особистості [11];

– Встановлена здатність осіб з інвалідністю віком від 18–40 співпрацювати зі студентами і викладачами кафедри;

– Впроваджено Програму співпраці осіб з інвалідністю і викладачів кафедри соціальних технологій «Не робіть для нас без нас»;

– Проведено фрагменти практичних занять з курсу «Соціальний супровід сім'ї» Вікторією Шевчук, головою осередку Всеукраїнської молодіжної громадської організації інвалідів з вадами зору «Генерація успішної дії» (м. Житомир). За ініціативи Шевчук Вікторії було звернення в біржу праці з проханням створити службу супроводу для незрячих в Житомирі.

Члени осередку були учасниками семінару «працевлаштування інвалідів», який проходив у Житомирі. До дня інваліда в загальноосвітній школі м. Житомира було проведено виховний захід на тему «Ти живеш серед людей» з метою виховання ставлення до людей з інвалідністю. Налагоджено співпрацю цієї організації з Благодійним фондом «Нас об'єднує Житомир». Зазначимо, що партнерство майбутніх фахівців соціальної сфери зі слабкозорою молоддю спонукає їх до креативності, толерантності.

До шляхів розв'язання відповідних питань слабкозорих людей на місцевому і державному рівнях ми відносимо: диференціювання норм працевлаштування інвалідів; включення інвалідів у громадсько-корисне життя громади; визнання, що інваліди є потужним потенціалом економічного, творчого, інтелектуального розвитку країни; надання благодійної допомоги найбільш нужденним інвалідам та ін. [4].

Висновки з проведеного дослідження. Резюмуємо, що для людини з порушенням зору важливою є соціалізація. Оволодіння способами орієнтації в просторі забезпечить вільне переміщення таким особам на робочому місці, у своїй квартирі, на вулиці. Подібні навички знизять почуття невпевненості у своїх силах, сприятимуть встановленню контакту з оточуючими, а також збільшать шанси на реалізацію потенційних можливостей інвалідів.

Активний творчий внесок людей з проблемами зору в життя суспільства має позитивні результати: вони стають студентами вищих навчальних закладів України; навчають зрячих правильно спілкуватися з інвалідами зору; очолюють громадські організації (наприклад, Вікторія Шевчук, голова Житомирського обласного осередку Всеукраїнської молодіжної громадської організації інвалідів з вадами зору «Генерація успішної дії») та ін.

У подальшому плануємо узагальнити систему ефективних методів роботи з інвалідами зору.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Бистрова Ю.О. Комплексний супровід навчально-реабілітаційного процесу в освітніх закладах для дітей з порушеннями зору Освіта та педагогічна наука. 2012. № 3. С. 13–18.
2. Вавіна Л.С. Розвивасмо у дитини вміння бачити: від народження до 6 років: поради батькам. Київ. 2008. 128 с.
3. Великий тлумачний словник сучасної української мови / упорядник В.Т. Бусел. Київ. 2004. 1440 с.
4. Гнибіденко І.Ф., Кравченко М.В., Коваль О.М., Новікова О.Ф. та ін. Соціальний захист населення України: навч. посібник. Київ, 2010. 212 с.

5. Збітнева С.В. Офтальмологічна медична допомога у відомчих закладах охорони здоров'я. Україна. Здоров'я нації. 2012. № 4. С. 112–117.

6. Колупаєва А.А. Діти з особливими освітніми потребами та організація їх навчання. Київ, 2011. 274 с.

7. Пасічніченко С. Правовий захист понять «інвалід» та «інвалідність». Підприємництво, господарство і право. 2005. № 11. С. 138–140.

8. Пономаренко О.В., Носов А.Д. Соціально-правовий захист дітей та молоді з особливими потребами в Україні. Вісник Запорізького національного університету. 2010. № 2 (13). С. 112–117.

Про державну соціальну допомогу особам з інвалідністю з дитинства та дітям з інвалідністю: Закон України від 04 липня 2013 р. № 410-VII (410-18). Відомості Верховної Ради. 2013 URL : <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/2109-14>.

9. Про основи соціальної захищеності інвалідів в Україні: Закон України від 19 грудня 2017 р. № 2249-VIII (2249-19). Відомості Верховної Ради України. 2017. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/875-12> (дата звернення: 21.06.2018).

10. Соціальна робота з вразливими сім'ями та дітьми: у 2-х ч.; Ч. 1 Сучасні орієнтири та ключові технології / за ред. З.П. Кияниця, Ж.В. Петрович. Київ, 2017. 256 с.

УДК 364.042

ІННОВАЦІЇ СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ В ГРОМАДІ ІЗ СІМ'ЯМИ, ЩО ОПИНИЛИСЯ В СКЛАДНИХ ЖИТТЄВИХ ОБСТАВИНАХ

Кучер Г.М., начальник

Управління праці та соціального захисту населення
Уманської міської ради

У статті розглянуто створення сучасної сімейно орієнтованої системи соціального обслуговування, збереження сім'ї та забезпечення інтересів дитини. Досліджено результати апробації оптимальної моделі надання соціальних послуг у територіальній громаді, її досягнення та ризики. Висвітлено роль фахівця соціальної роботи у відновленні престижу та стабільності сім'ї, вивченні потреби у соціальних послугах територіальної громади та здійсненні обліку сімей, які перебувають у складних життєвих обставинах. Обґрунтовано необхідність змін у підходах до оцінки діяльності фахівців соціальної роботи, основними з яких є результативність, адресність, своєчасність, зручність, доступність, професійність. Зроблено аналіз результатів апробації оптимальної моделі надання соціальних послуг, передумов та етапів впровадження, налагодження системної співпраці щодо захисту прав і покращення життя сімей і дітей. Висвітлено роль моніторингу надання соціальних послуг у громаді й оприлюднення основних результатів моніторингу. Досліджено основні форми надання соціальних послуг, цільові групи, на які спрямована інноваційна модель, пріоритети і напрями розвитку соціальних послуг, вплив інновації на всю систему соціального обслуговування. Проаналізовано нормативно-правове забезпечення системи соціального обслуговування в умовах децентралізації.

Ключові слова: соціальна робота, попередження складних життєвих обставин, підтримка.

В статье рассмотрено создание современной семейно ориентированной системы социального обслуживания, сохранения семьи и обеспечения интересов ребенка. Исследованы результаты апробации оптимальной модели предоставления социальных услуг в территориальной общине, ее достижения